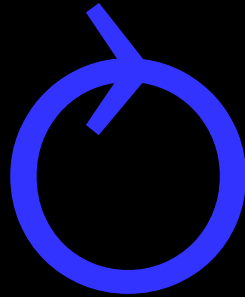

Tehnologii Web

programare Web (I)

protocolul HTTP
cookie-uri și sesiuni

“Orice intrare trebuie plătită.”

Mihai Giugariu

Ce este Web-ul?

Web-ul = spațiu informațional compus
din elemente de interes, numite **resurse**,
desemnate de identificatori globali – **URI/IRI**

Web-ul = spațiu informațional compus
din elemente de interes, numite **resurse**,
desemnate de identificatori globali – **URI/IRI**

detalii la www.w3.org/TR/webarch/
recomandare W3C, 2004

resurse Web

Aspecte de interes

identificarea

interacțiunea

reprezentarea prin formate de date

resurse Web

Aspecte de interes

protocol:
HTTP

identificarea

URI/IRI

interacțiunea

reprezentarea prin formate de date

limbaj(e)
de marcare

Cum are loc interacțiunea
dintre client(i) și server(e) Web?

HTTP

HyperText Transfer Protocol

bazat pe TCP/IP

<http://www.w3.org/Protocols/>

HTTP

situat la nivelul aplicație

transfer de hipertext/hipermedia
(HTTP – *HyperText Transfer Protocol*)

transport fiabil via *socket*-uri
(TCP – *Transmission Control Protocol*)

interconectare & dirijare
(IP – *Internet Protocol*)

controlul accesului la mediul de transmitere
a datelor (MAC – *Medium Access Control*)

HTTP

HyperText Transfer Protocol

protocol fiabil, de tip cerere/răspuns

port standard de acces: **80**

HTTP

HyperText Transfer Protocol

HTTP/0.9, HTTP/1.0
în trecut

HTTP/1.1 standardizat în 1999: RFC 2616
din iunie 2014, e definit de RFC 7230—7235

HTTP/2

în viitorul apropiat – <http://http2.github.io/>

HTTP: arhitectura

Server Web

daemon – „spirit protector”

Client Web

navigator (*browser*), robot (*crawler*), *player*,...

HTTP: arhitectura

Server Web

Apache, Internet Information Services, Lighttpd, Nginx,...

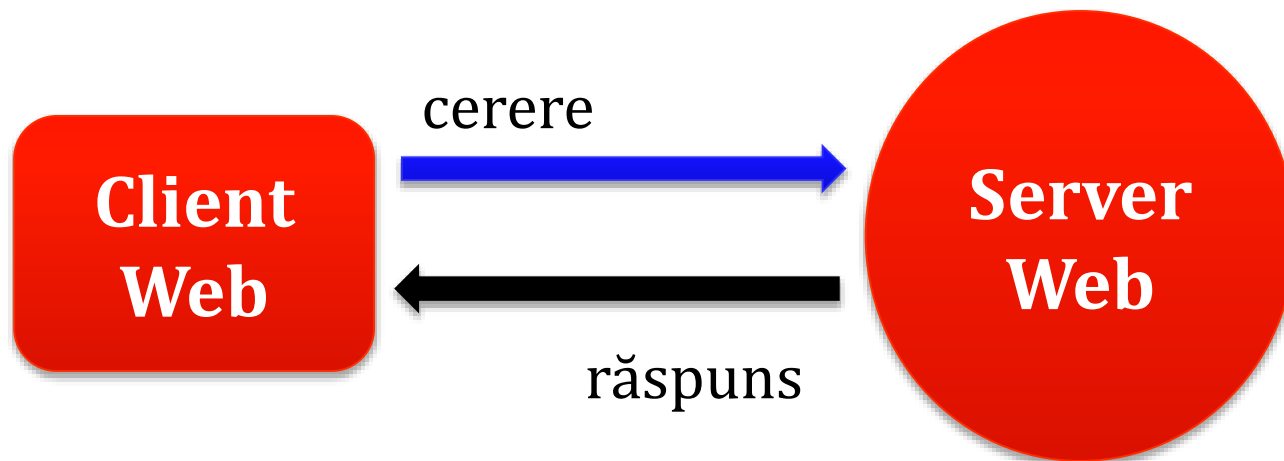
Client Web

Mosaic ► Netscape ► Mozilla ► Firefox,
Internet Explorer, Chromium, wget, iTunes, Echofon etc.
detalii în prezentarea „Arhitectura navigatorului Web”:
www.slideshare.net/busaco/web02-arhitectura-browserweb-43733189

HTTP

Cererea și răspunsul

accesarea – eventual, modificarea – reprezentării
resursei via URI-ul asociat

HTTP: termeni

Mesaj

unitatea de bază a unei comunicații HTTP
(cerere sau răspuns)

HTTP: termeni

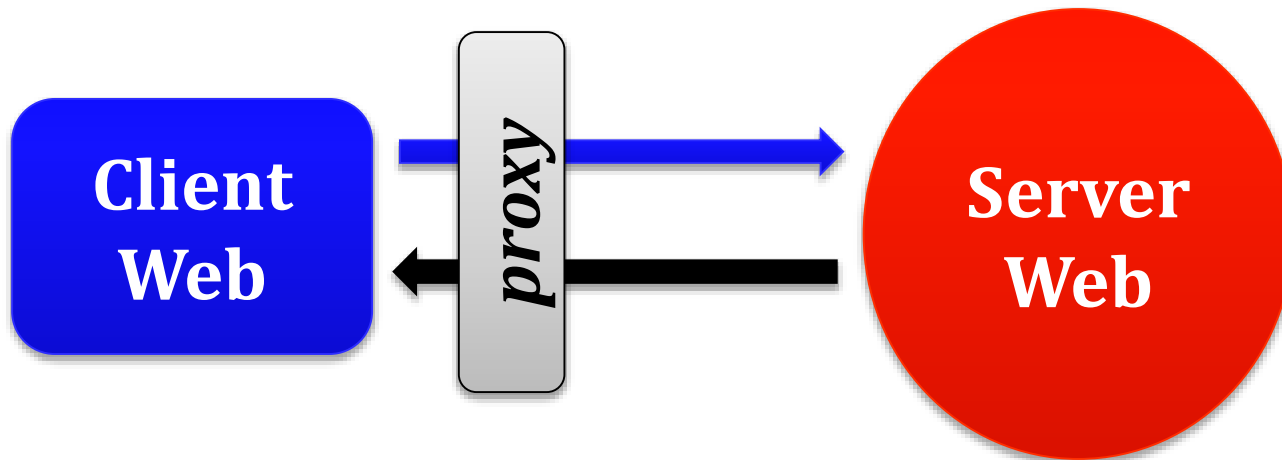
Intermediar

proxy
poartă
tunel

HTTP: termeni

Proxy

localizat în proximitatea clientului/serverului
are rol atât de server, cât și de client

HTTP: termeni

Proxy

forward proxy

intermediar pentru clienții din vecinătate

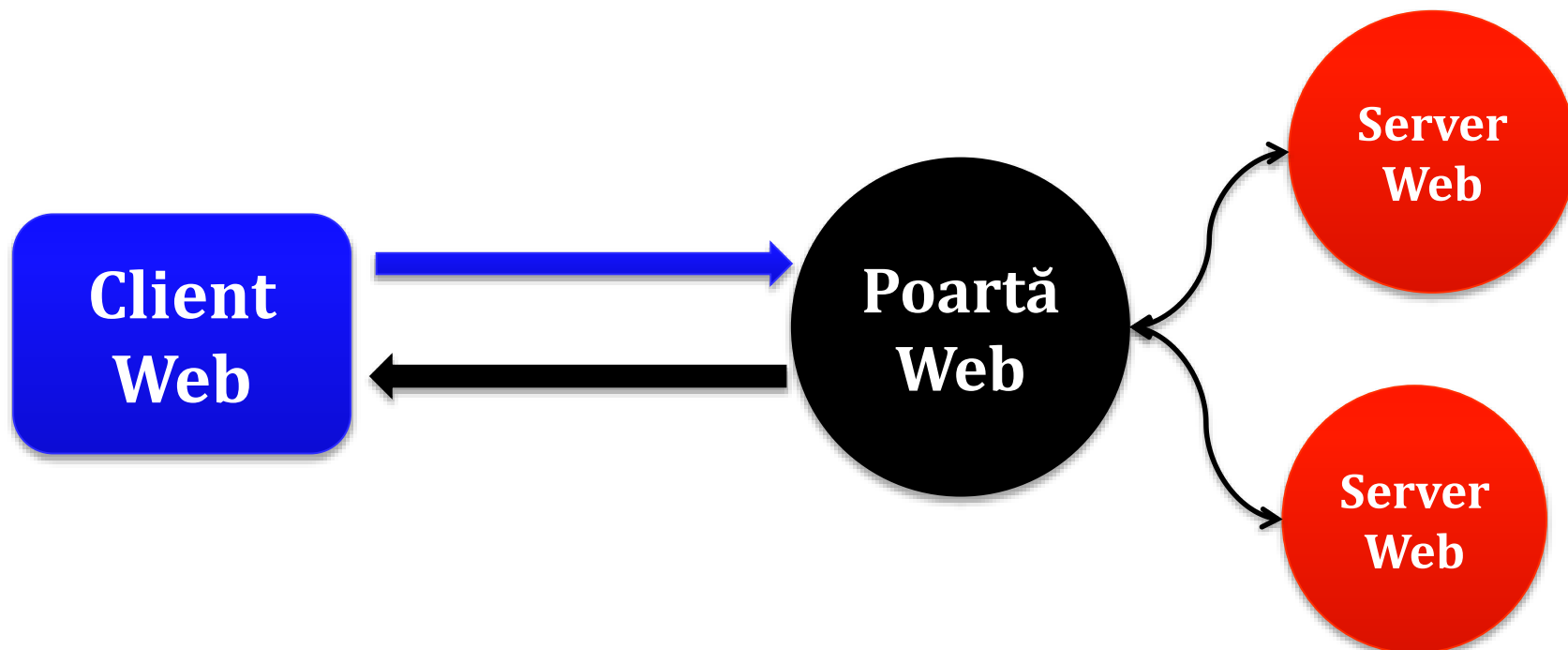
reverse proxy

intermediar pentru serverele din vecinătate

HTTP: termeni

Poartă (*gateway*)

intermediar care ascunde serverul țintă,
clientul neștiind aceasta

HTTP: termeni

Tunel

rol de retransmitere – eventual, criptată –
a mesajului

HTTP: termeni

Tunel

rol de retransmitere – eventual, criptată –
a mesajului

context: protocolul **HTTPS** – asigură comunicații „sigure”
HTTP via TLS (*Transport Layer Security*):
autentificare pe baza certificatelor digitale
+ criptare bidirecțională

HTTP: termeni

Cache

zonă locală de stocare – în memorie, pe disc –
a mesajelor (datelor) la nivel de server/client

HTTP: termeni

Cache

zonă locală de stocare – în memorie, pe disc – a mesajelor (datelor) la nivel de server/client

context: asigurarea performanței aplicațiilor Web

HTTP: **mensaje**

Mensaje HTTP = **header + body**

HTTP: mesaje

Antet

include o mulțime de câmpuri

Message-header ::= field-name ":" [field-value] CRLF

HTTP: mensaje

Cerere HTTP

Request ::= **Method Request-URI** **ProtocolVersion** **CRLF**
[**Message-header**] [**CRLF MIME-data**]

GET /~busaco/teach/courses/web/ **HTTP/1.1** **CRLF**
Host: profs.info.uaic.ro

HTTP: mesaje

Răspuns HTTP

Status-line ::= HTTP-vers Digit Digit Digit Reason
CRLF Content

HTTP/1.1 200 OK CRLF ...

HTTP: metode

GET

cerere – efectuată de un client – pentru accesul la reprezentarea unei resurse

document HTML, foaie de stiluri CSS,
image în format PNG, ilustrație vectorială SVG,
program JavaScript, flux de știri Atom (XML),
prezentare PDF, date în format JSON,...

HTTP: metode

HEAD

similară cu GET, dar în mod uzual
se doresc doar meta-date

e.g., tipul MIME al resursei, ultima actualizare,...

HTTP: metode

PUT

actualizează o reprezentare de resursă sau
eventual creează o resursă la nivel de server Web

HTTP: metode

POST

creează o resursă, trimittând uzual entittăți
(date, acțiuni) spre server

e.g., datele dintr-un formular Web

HTTP: metode

DELETE

șterge o resursă – reprezentarea ei – de pe server

HTTP: metode

Remarcă

uzual, *browser*-ul Web permite doar folosirea metodelor GET și POST

HTTP: metode

O metodă e considerată *sigură* (*safe*)
dacă nu conduce la modificarea stării serverului

GET și HEAD sunt *safe*

POST, PUT și DELETE nu sunt *safe*

HTTP: metode

O metoda e considerată **idempotentă** în cazul în care cereri identice vor conduce la returnarea aceluiasi răspuns (aceeași reprezentare)

GET, PUT și DELETE sunt idempotente
POST nu este idempotentă

HTTP: reprezentări ale resursei

Codificarea setului de caractere (*encoding*)

ISO-8859-1

ISO-8859-2

KOI8-R

ISO-2022-JP

UTF-8

UTF-16 Little Endian

...

HTTP: reprezentări ale resursei

Codificarea mesajelor

comprimare, asigurarea identității
și/sau integrității

uzual: `gzip`

HTTP: reprezentări ale resursei

Formatul reprezentării

text

HTML, CSS, text obișnuit, cod JavaScript, document XML

sau

binar

imagini (JPEG, PNG), documente PDF, resurse multimedia

HTTP: reprezentări ale resursei

Tipul conținutului resursei

MIME type

<http://www.iana.org/assignments/media-types/media-types.xhtml>

HTTP: câmpuri (attribute)

Content-Type

permite transferul datelor de orice tip

Content-Type: tip/subtip

HTTP: câmpuri (attribute)

Content-Type

specificat prin **MIME**
(*Multipurpose Internet Mail Extensions*)

desemnează un set de **tipuri primare de conținut**
+ **sub-tipuri** adiționale

inițial, utilizat în contextul poștei electronice

HTTP: câmpuri (attribute)

Tipuri MIME principale

text desemnează formate textuale

text/plain – fișier text neformatat

text/html – document HTML

text/css – foaie de stiluri CSS

HTTP: câmpuri (attribute)

Tipuri MIME principale

image specifică formate grafice

image/gif – imagini GIF (*Graphics Interchange Format*)

image/jpeg – fotografii JPEG (*Joint Picture Experts Group*)

image/png – imagini PNG (*Portable Network Graphics*)

HTTP: câmpuri (attribute)

Tipuri MIME principale

audio desemnează conținuturi sonore

audio/mpeg – resursă codificată în format MP3
specificația privitoare la date audio a standardului MPEG
(*Motion Picture Experts Group*)

audio/ac3 – resursă compresată conform standardului AC-3

HTTP: câmpuri (attribute)

Tipuri MIME principale

video definește conținuturi video:
animații, filme

video/h264 – resursă în format H.264

video/ogg – conținut codificat în formatul deschis OGG

HTTP: câmpuri (attribute)

Tipuri MIME principale

application desemnează formate care vor putea fi procesate de aplicații disponibile la nivel de client

application/javascript – program JavaScript

application/json – date JSON (*JavaScript Object Notation*)

application/octet-stream – șir arbitrar de octeți

HTTP: câmpuri (attribute)

Tipuri MIME principale

multipart utilizat la transferul datelor compuse

multipart/mixed – conținut mixt

multipart/alternative – conținuturi alternative

*e.g., calități diferite de
stream-uri multimedia*

HTTP: câmpuri (attribute)

Location

Location ":" "http://" **authority** [":" **port**] [**abs_path**]

redirecționează clientul spre o altă reprezentare a resursei
(*HTTP redirect*)

HTTP: câmpuri (attribute)

Location

Location ":" "http://" authority [":" port] [abs_path]

Location: http://www.infoiasi.ro:8080/s-a_mutat.html

HTTP: câmpuri (attribute)

Referer

desemnează URI-ul resursei Web
care a referit resursa curentă

folosit pentru a determina de unde provin
accesările unui document dat

HTTP: câmpuri (attribute)

Host

specifică adresa – IP sau simbolică – a mașinii de pe care se solicită accesul la o resursă

HTTP: câmpuri (attribute)

Sunt definite și altele, vizând:

conținutul acceptat (*content negotiation*) – *e.g.*, Accept
autentificare & autorizare – WWW-Authenticate Authorization
acces condiționat la resurse – If-Match, If-Modified-Since, ...
cache-ul – Cache-Control, Expires, ETag etc.
proxy-ul – Proxy-Authenticate, Proxy-Authorization, Via
...și altele

HTTP: starea

Coduri de informare (1xx)

100 Continue

101 Switching Protocols

HTTP: starea

Coduri de **succes** (2xx)

200 Ok

201 Created

202 Accepted

204 No Content

206 Partial Content

HTTP: starea

Coduri de **redirectare** (3xx)

300 Multiple Choices

301 Moved Permanently

303 See Other

304 Not Modified

305 Use Proxy

HTTP: starea

Coduri de eroare la nivel de client (4xx)

400 Bad Request

403 Forbidden

404 Not Found

405 Method Not Allowed

408 Request Timeout

HTTP: starea

Coduri de eroare la nivel de server (5xx)

500 Internal Server Error

501 Not Implemented

502 Bad Gateway

503 Service Unavailable

504 Gateway Timeout

HTTP: jurnalizare

Cererile adresare serverului Web sunt jurnalizate

Common Log Format

format standardizat

pentru Apache, vezi modulul **mod_log_config**

c12.uaic.ro - msi2013 [13/Feb/2014:14:53:14 +0200]
"GET /~vidrascu/MasterSI2/note/Restanta.pdf HTTP/1.1" 206 25227
"http://profs.info.uaic.ro/~vidrascu/MasterSI2/index.html" "...Firefox/27.0"
82-137-8-231.rdsnet.ro - - [13/Feb/2014:15:38:23 +0200]
"POST /~computernetworks/login.php HTTP/1.1" 302 1115
"http://profs.info.uaic.ro/~computernetworks/login.php"
"Mozilla/5.0 (X11; Ubuntu; Linux x86_64; rv:26.0) Gecko/20100101 Firefox/26.0"
ec2-23-21-0-202.compute-1.amazonaws.com - - [13/Feb/2014:15:48:29 +0200]
"GET /~busaco/teach/courses/web/presentations/web01ArhitecturaWeb.pdf HTTP/1.1"
200 2081804 "-" "HTTP_Request2/2.2.0 (http://pear.php.net/package/http_request2)..."
199.16.156.126 - - [13/Feb/2014:15:58:58 +0200]
"GET /robots.txt HTTP/1.1" 404 182 "-" "Twitterbot/1.0"
psihologie-c-113.psih.uaic.ro - - [13/Feb/2014:16:03:04 +0200]
"GET /~busaco/ HTTP/1.1" 200 1942 "-" "Mozilla/5.0 (X11; Linux x86_64; ...) Firefox/27.0"
psihologie-c-113.psih.uaic.ro - - [13/Feb/2014:16:03:04 +0200]
"GET /~busaco/csb.css HTTP/1.1" 200 852 "http://profs.info.uaic.ro/~busaco/"
"Mozilla/5.0 (X11; Linux x86_64; rv:27.0) Gecko/20100101 Firefox/27.0"
proxy-220-255-2-224.singnet.com.sg - - [13/Feb/2014:16:23:23 +0200]
"GET /favicon.ico HTTP/1.1" 200 1406 "-" "Dalvik/1.6.0 (Linux; U; Android 4.0.4; ...)"
c2.uaic.ro - - [13/Feb/2014:16:33:43 +0200]
"GET /~busaco/teach/courses/web/ HTTP/1.1" 304 - "-" "... Chrome/32.0.1700.107..."
220.181.51.219 - - [13/Feb/2014:19:20:20 +0200]
"HEAD /%7Ebusaco/music/09.Sabin%20Buraga%20-...mp3 HTTP/1.0" 200 - "-"
"NSPlayer/10.0.0.4072 WMFSDK/10.0"

GET /~busaco/teach/courses/web/web-film.html **HTTP/1.1**
Host: profs.info.uaic.ro
User-Agent: Mozilla/5.0 (iPad; CPU OS 8_1_3 like Mac OS X)
AppleWebKit/600.1.4 (KHTML, like Gecko) Version/8.0
Mobile/12B466 Safari/600.1.4
Accept: [text/html](#),[application/xhtml+xml](#);q=0.9,[*/*](#);q=0.8
Accept-Language: en-us,en;q=0.5
Accept-Encoding: gzip, deflate
Connection: keep-alive
Referer: <http://profs.info.uaic.ro/~busaco/teach/courses/web/>

HTTP: exemplu de cerere

HTTP/1.1 200 OK

Date: Mon, 23 Feb 2015 15:18:01 GMT

Server: Apache

Last-Modified: Mon, 23 Feb 2015 07:46:02 GMT

Content-Encoding: gzip

Content-Length: 1498

Keep-Alive: timeout=15, max=100

Connection: Keep-Alive

Content-Type: text/html

câmpuri-antet
(meta-date)

<!DOCTYPE html>

<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
lang="ro" xml:lang="ro">

...

</html>

HTTP: exemplu de răspuns

Destination

Follow redirects: [Off](#)

Authentication

Headers

Parameters

[remove all](#)

GET

GET
POST
PUT
PATCH
HEAD
OPTIONS
DELETE
[+ Add Header\(s\)](#)

tags

[Add another parameter](#)

For GET, HEAD and OPTIONS requests, parameters will be added to the querystring in the requested URL.

[⚡ Launch Request](#)

inspectarea online a mesajelor HTTP
via www.hurl.it

GET https://api.flickr.com/services/feeds/photos_public.gne?tags=lasi,Fil

200 OK 46.46 kB 2232 ms

[🔄 Edit and Retry](#)[View Request](#)[View Response](#)

HEADERS

Accept: */*
Accept-Encoding: gzip, deflate, compress
User-Agent: runscope/0.1

QUERYSTRING

tags: lasi,Fil

GET https://api.flickr.com/services/feeds/photos_public.gne?tags=iasi,FII

200 OK 46.46 kB 2232 ms

[View Request](#)

[View Response](#)

HEADERS

Age: 6

Cache-Control: no-store, no-cache, must-revalidate, private, post-check=0, pre-check=0

Connection: keep-alive

Content-Type: application/atom+xml; charset=utf-8

Date: Wed, 19 Feb 2014 11:00:04 GMT

Expires: Mon, 26 Jul 1997 05:00:00 GMT

Last-Modified: Mon, 31 May 2010 11:56:03 GMT

P3p: policyref="http://info.yahoo.com/w3c/p3p.xml", CP="CAO DSP COR CUR ADM DEV TAI PSA PSD IVAi IVDi CONi TELo OTPi OUR DELi SAMi OTRi UNRi PUBi IND PHY ONL UNI PUR FIN COM NAV INT DEM CNT STA POL HEA PRE LOC GOV"

Pragma: no-cache

Server: ATS

Set-Cookie: xb=572247; expires=Sat, 20-Feb-2016 11:00:06 GMT; path=/; domain=.flickr.com

Transfer-Encoding: chunked

Via: http/1.1 fts123.flickr.bf1.yahoo.com (ApacheTrafficServer/4.0.1 [cMsSf]), http/1.1 r10.ycpi.ac4.yahoo.net (ApacheTrafficServer/4.0.2 [cMsSf])

X-Served-By: www55.flickr.bf1.yahoo.com

expiră în trecut
(nu va fi păstrat în *cache*)

câmpurile X- nu
sunt standardizate

BODY

```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8" standalone="yes"?>
```

```
<feed
```

```
  xmlns="http://www.w3.org/2005/Atom"
```

```
  xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"
```

```
  xmlns:flickr="urn:flickr:user"
```

```
  xmlns:media="http://search.yahoo.com/mrss/"
```

```
  <title>Recent Uploads tagged iasi and fii</title>
```

```
  <link rel="self" href="http://api.flickr.com/services/feeds/photos_public.gne?tags=Iasi%2CFII" />
```

```
  <link rel="alternate" type="text/html" href="http://www.flickr.com/photos/" />
```

conținut propriu-zis
(flux Atom)
procesat de client

[view raw](#)

HTTP: API-uri

cURL + libcurl

(C, Java, Haskell, .NET, PHP, Ruby,...) – <http://curl.haxx.se/>

Apache HttpComponents (Java) – <http://hc.apache.org/>

httplib (Python 2) + **http.client** (Python 3)

neon (bibliotecă C): <http://www.webdav.org/neon/>

WinHTTP

(specific Windows: C/C++) – <http://tinyurl.com/6eemqqc>

HTTP: instrumente

extensia **Firebug** pentru Firefox
(la nivel de client; JavaScript) – <http://getfirebug.com/>

Google Chrome Developer Tools
<http://code.google.com/chrome/devtools>

Fiddler (*free Web debugging proxy*):
www.telerik.com/fiddler

Care e arhitectura serverului Web?

HTTP: server Web

Deservește cereri multiple provenite de la clienți
pe baza protocolului HTTP

HTTP: server Web

Deservește cereri multiple provenite de la clienți
pe baza protocolului HTTP

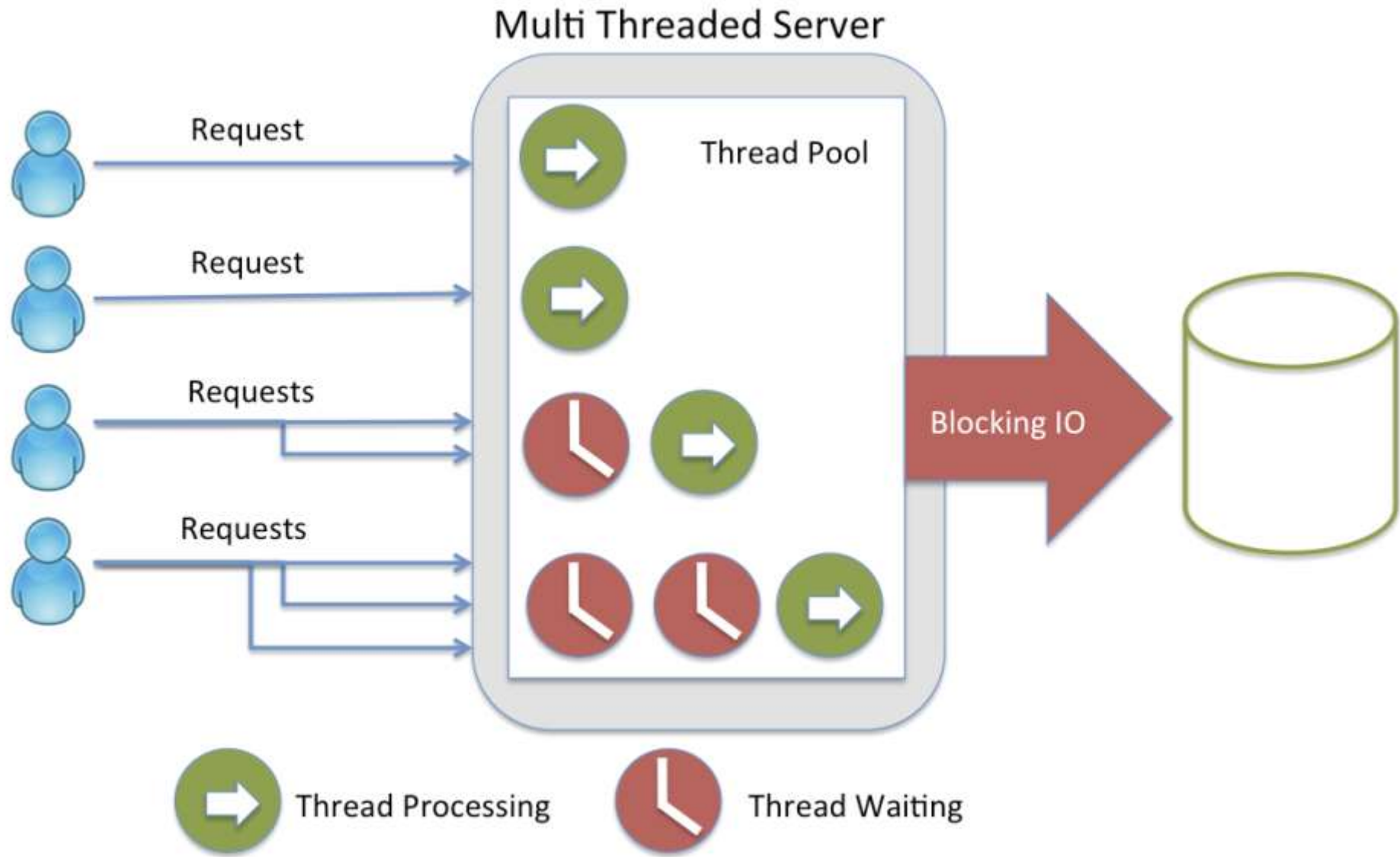
fiecare cerere e considerată independentă de alta,
chiar dacă provine de la același client Web

- nu e păstrată starea conexiunii – *stateless*

HTTP: server Web

Tradițional, implementarea serverului Web este una *pre-forked* sau *pre-threaded*

se creează un număr de procese copil ori fire de execuție (*threads*) la inițializare, fiecare proces/fir interacționând cu un anumit client

HTTP: server Web

Comportamentul serverului poate fi stabilit
via diverși parametri (directive) de configurare

HTTP: server Web

Studiu de caz: configurarea serverului Apache
(din aprilie 1996, cel mai utilizat server Web)

<http://httpd.apache.org/>

configurația generală prin fișierul **httpd.conf**
implicit se creează 6 instanțe **httpd**

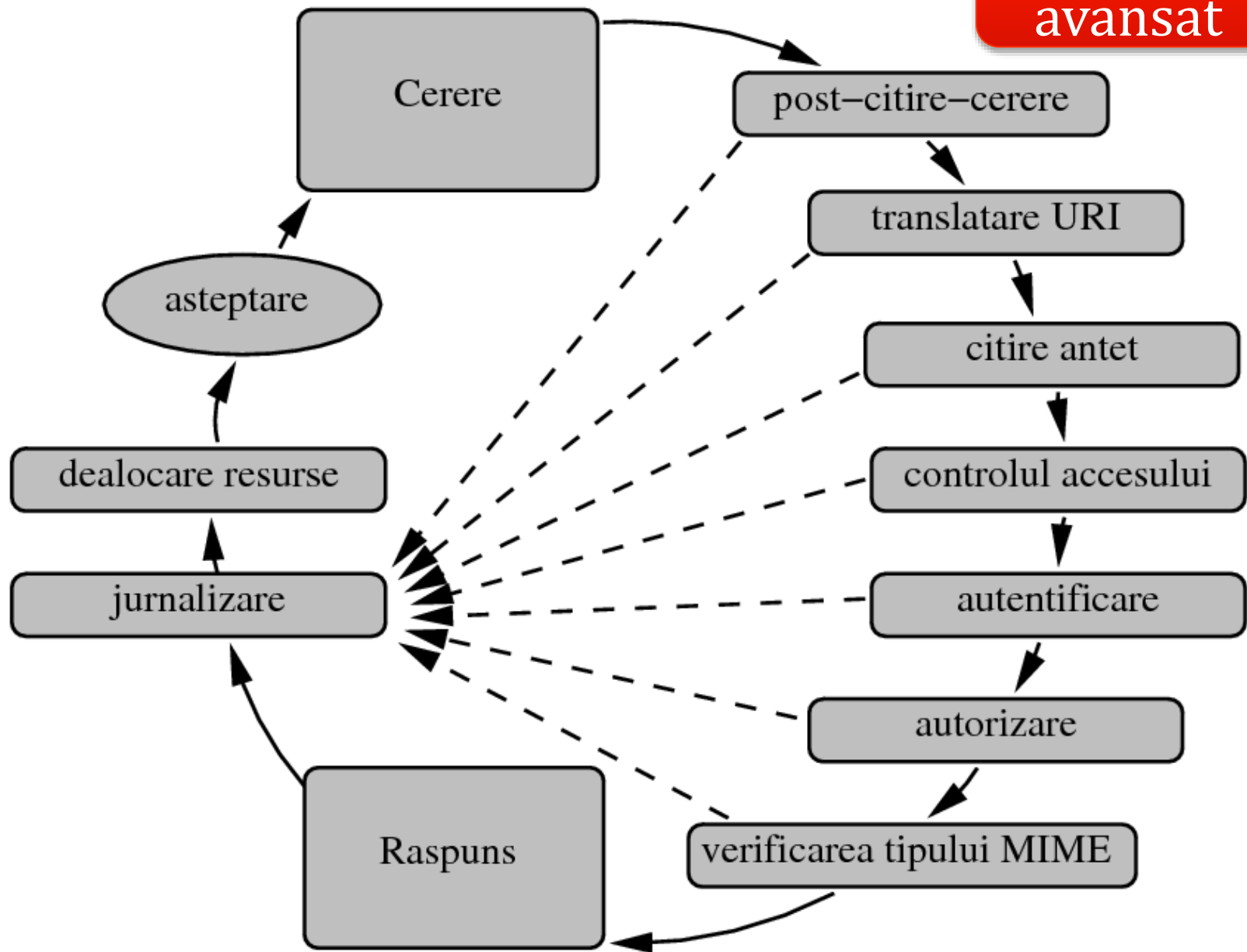
la nivel de utilizator (per director/URI), se poate configura
via **.htaccess** – vezi și <https://github.com/phanan/htaccess>

HTTP: server Web

Studiu de caz: configurarea serverului Apache

posibilitatea de a constitui gazde virtuale (*virtual hosting*)
același server poate găzdui mai multe situri,
având diferite nume simbolice

avansat

serverul Apache: bucla de servire a cererilor

HTTP: server Web

Uzual, arhitectura serverului Web e modularizată

nucleu (*core*)

+

module implementând funcționalități specifice

HTTP: server Web

Uzual, arhitectura serverului Web e modularizată

nucleu (*core*)

+

module implementând funcționalități specifice

oferă o interfață de programare (API) a modulelor
în limbajul C

HTTP: server Web

Uzual, arhitectura serverului Web e modularizată

nucleu (*core*)

+

module implementând funcționalități specifice

exemple pentru Apache: **mod_auth_basic**, **mod_cache**,
mod_deflate, **mod_include**, **mod_proxy**, **mod_session**, **mod_ssl**

HTTP: server Web

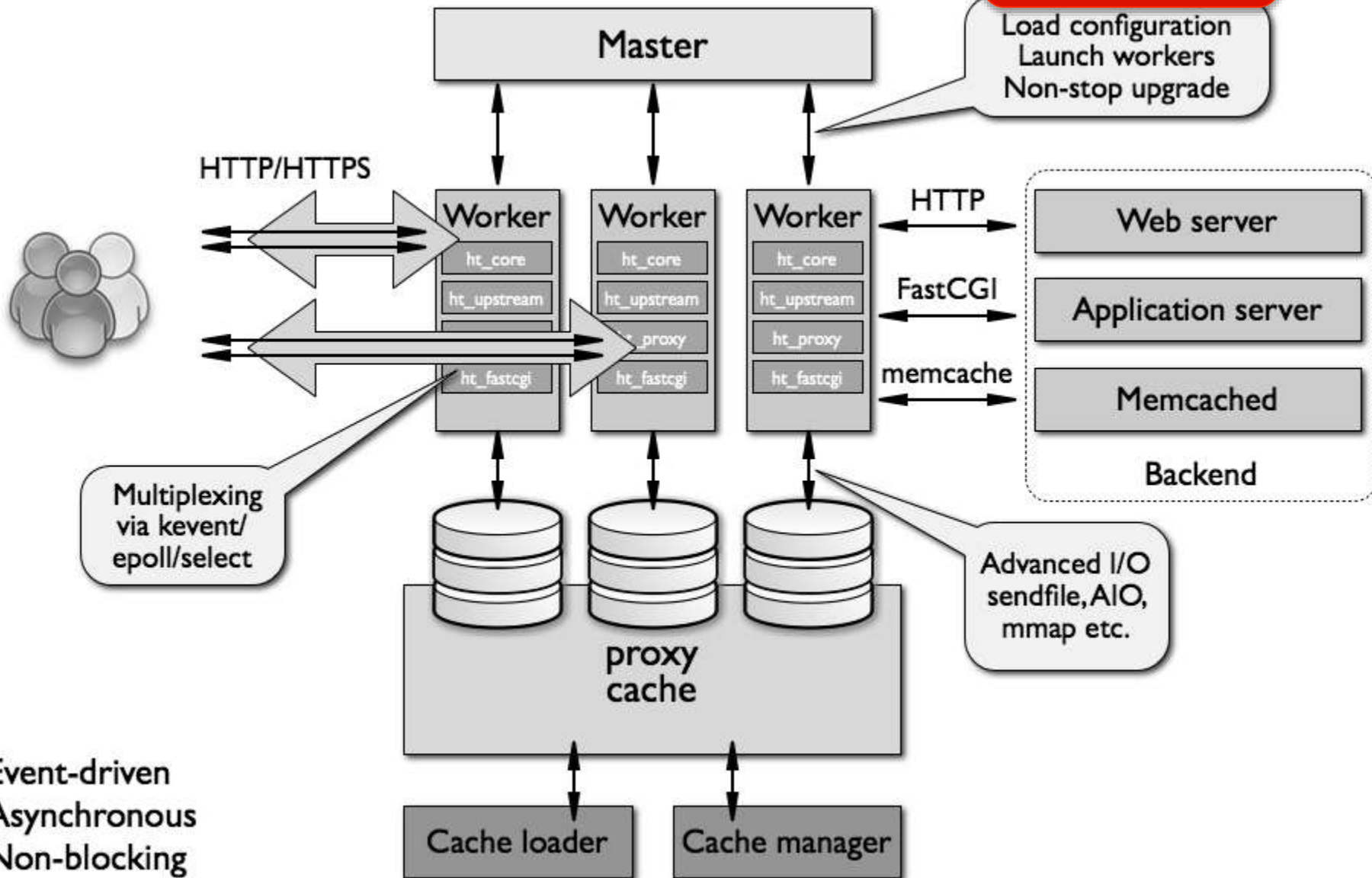
Alternativ, pot fi adoptate strategii *single threaded* asincrone (non-blocante)

exemple de referință:

nginx

Node.js

avansat

arhitectura serverului Web **nginx**

<http://www.aosabook.org/en/nginx.html>

Cum dezvoltăm aplicații Web
pe partea de server?

necesitate

Generarea dinamică la nivel de server
de reprezentări ale unor resurse
solicitate de clienții Web

necesitate

Generarea **dinamică** la nivel de **server**
de **reprezentări** ale unor resurse
solicitate de clienții Web

soluții

CGI – *Common Gateway Interface*

Servere de aplicații Web

Cadre de lucru (*framework-uri*) specializate

soluții: cgi

Interfață de programare, independentă de limbaj,
facilitând interacțiunea dintre clienți
și programe invocate la nivel de server

standard de facto

RFC 3875

<http://www.w3.org/CGI/>

cgi: caracterizare

Un program (*script*) CGI se invocă pe server
explicit

i.e., preluarea informațiilor dintr-un formular Web
la apăsarea butonului de tip *submit*

cgi: caracterizare

Un program (*script*) CGI se invocă pe server
implicit

de exemplu, la fiecare vizită se generează
o nouă reclamă (*banner* publicitar)

cgi: caracterizare

Script-urile CGI pot fi concepute
în orice limbaj disponibil pe server

limbaje interpretate

bash, Perl – *e.g.*, modulul Perl::CGI –, Python, Ruby,...

limbaje compilate

C, C++ etc.

cgi: programare

Orice program CGI va scrie datele
– reprezentarea resursei Web –
la ieșirea standard (*stdout*)

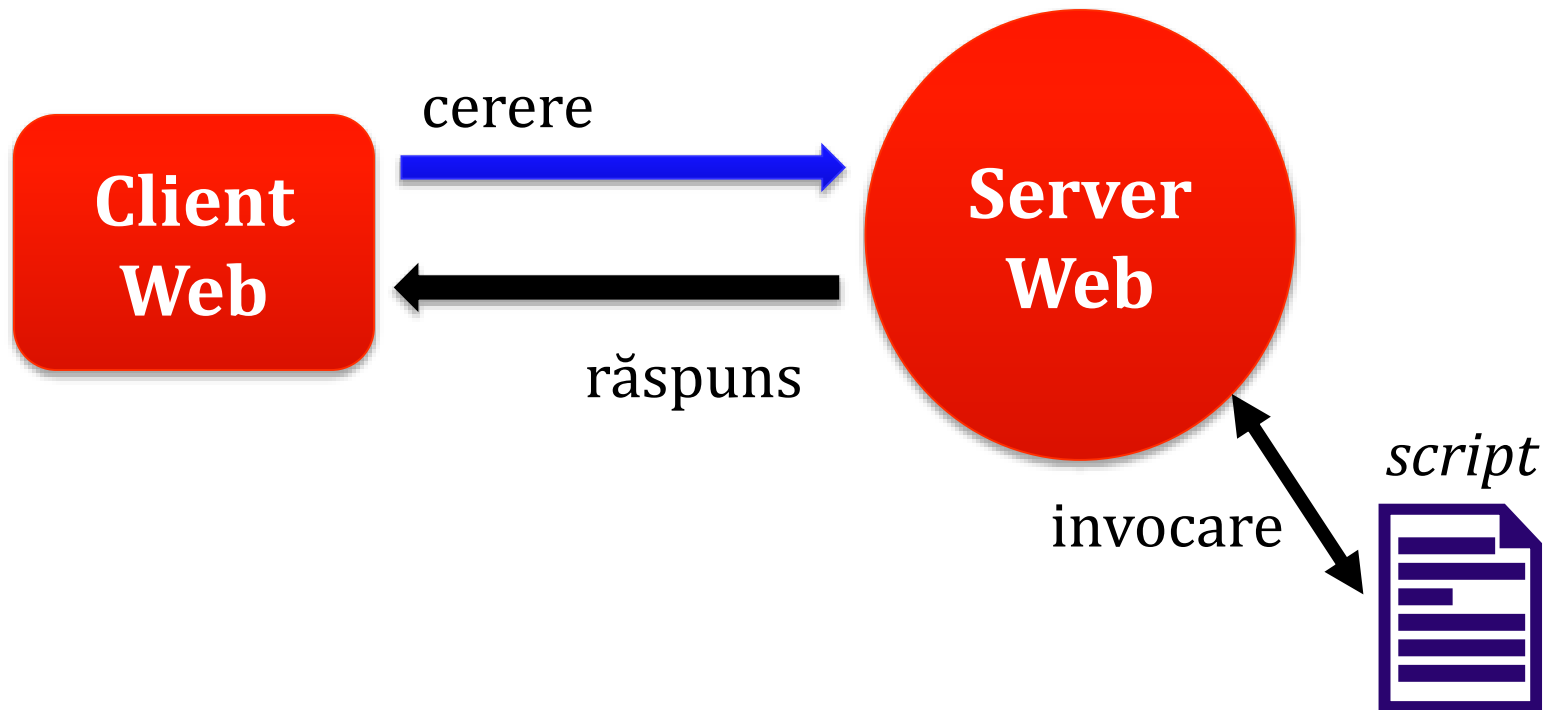
cgi: programare

Pentru a desemna tipul reprezentării generate, se folosesc anteturi HTTP, recurgându-se la MIME

exemplu: **Content-type:** text/html

cgi: programare

Interacțiunea dintre clientul și serverul Web

cgi: variabile

Un *script* CGI are acces la variabile de mediu
specifice cererilor transmise spre programul CGI:

REQUEST_METHOD – metoda HTTP (GET, POST,...)

QUERY_STRING – șir de interogare: date trimise de client

REMOTE_HOST, REMOTE_ADDR – adresa clientului

CONTENT_TYPE – tipul conținutului conform MIME

CONTENT_LENGTH – lungimea (în octeți) a conținutului

cgi: variabile

Variabile suplimentare
generate, uzual, de serverul Web:

- HTTP_ACCEPT** – tipurile MIME acceptate de *browser*
- HTTP_COOKIE** – date despre *cookie*-uri
- HTTP_HOST** – informații despre gazdă (client)
- HTTP_USER_AGENT** – informații privind navigatorul

...și altele

← → ↻

profs.info.uaic.ro/~busaco/cgi/bash/variabile.cgi?date_de_intrare

☆ ⌵ ↻

8 cgi

HTTP_ACCEPT='text/html,application/xhtml+xml,application/xml;q=0.9,*/*;q=0.8'

HTTP_ACCEPT_ENCODING='gzip, deflate'

HTTP_ACCEPT_LANGUAGE='en-gb,en;q=0.5'

HTTP_CONNECTION=keep-alive

HTTP_DNT=1

HTTP_HOST=profs.info.uaic.ro

HTTP_USER_AGENT='Mozilla/5.0 (Windows NT 6.3

IFS=\$' \t\n'

MACHTYPE=i486-pc-linux-gnu

OPTERR=1

OPTIND=1

OSTYPE=linux-gnu

PATH=/usr/local/bin:/usr/bin:/bin

PIPESTATUS=([0]="0")

PPID=1659

PS4='+ '

PWD=/thor/profs/busaco/html/cgi/bash

QUERY_STRING=date de intrare

REMOTE_ADDR=109.100.172.29

REMOTE_PORT=50088

REQUEST_METHOD=GET

REQUEST_URI='/~busaco/cgi/bash/variabile.cgi?date_de_intrare'

SCRIPT_FILENAME=/thor/profs/busaco/html/cgi/bash/variabile.cgi

SCRIPT_NAME=/~busaco/cgi/bash/variabile.cgi

SERVER_ADDR=85.122.23.1

SERVER_ADMIN=admins@info.uaic.ro

SERVER_NAME=profs.info.uaic.ro

SERVER_PORT=80

SERVER_PROTOCOL=HTTP/1.1

SERVER_SIGNATURE=

SERVER_SOFTWARE=Apache

SHELL=/bin/bash

#!/bin/bash

Stabilim tipul conținutului

echo "Content-type: text/plain";

echo

Executăm comanda 'set' din Linux

pentru a afișa variabilele de mediu

set

rezultatul obținut de clientul Web în

urma invocării prin **GET** a *script*-ului

variabile.cgi la nivel de server

(având drepturi de citire și execuție)

```
/* hello.c
   (compilare cu gcc hello.c -o hello.cgi) */
#include <stdio.h>

int main() {
    int mesaje;

    printf ("Content-type: text/html\n\n");

    for (mesaje = 0; mesaje < 10; mesaje++) {
        printf ("<p>Hello, world!</p>");
    }

    return 0;
}
```

programe CGI scrise în C, bash,
Python generând același
conținut marcat în HTML

```
#!/bin/bash
# hello.sh.cgi
```

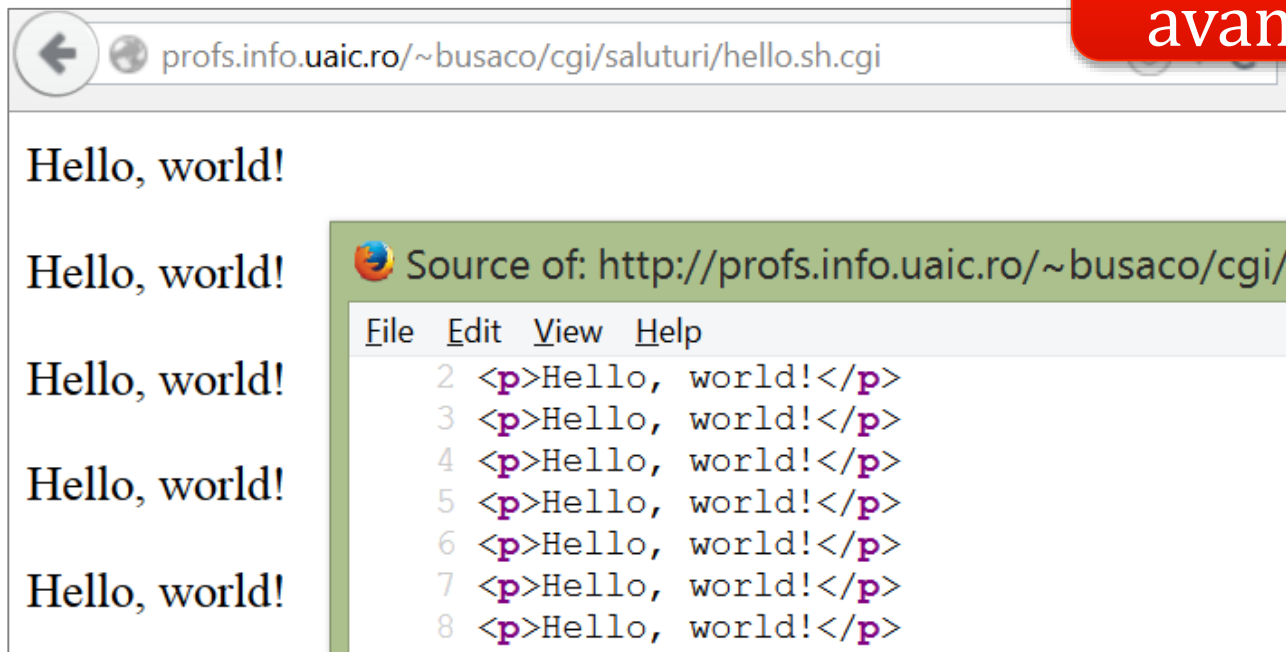
```
echo "Content-type: text/html"
echo
```

```
MESAJE=0
while [ $MESAJE -lt 10 ]
do
    echo "<p>Hello, world!</p>"
    let MESAJE=MESAJE+1
done
```

```
#!/usr/bin/python
# hello.py.cgi
```

```
print "Content-type: text/html\n"
```

```
for mesaje in range (0, 10):
    print "<p>Hello, world!</p>"
```


experimentând și alte tipuri MIME,
browser-ul redă următoarele:

```
<p>Hello, world!</p>
<p>Hello, world!</p>
<p>Hello, world!</p>
<p>Hello, world!</p>
<p>Hello, world!</p>
```

Content-type: **text/plain**

XML Parsing Error: junk after document element
 Location: `http://profs.info.uaic.ro/~busaco/cgi/hello`
 Line Number 2, Column 1:

```
<p>Hello, world!</p>
^
```

Content-type: **text/xml**

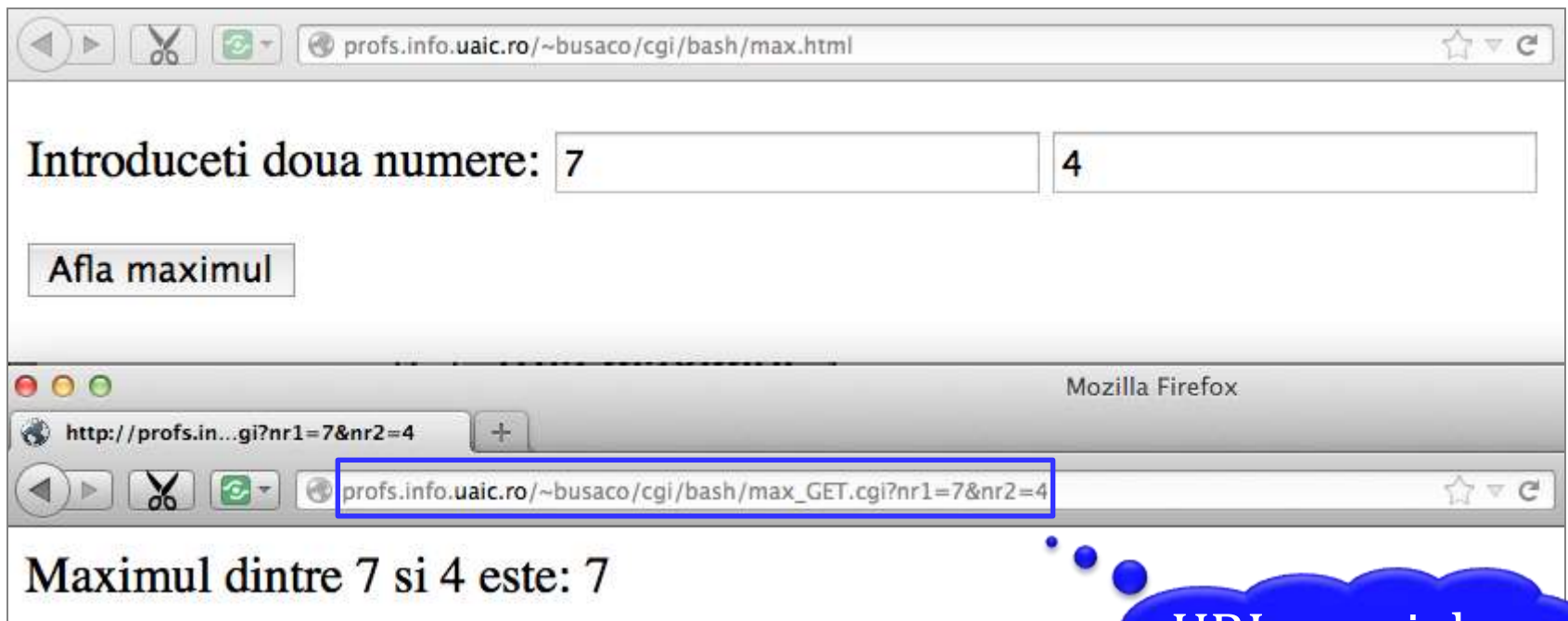

cgi: invocare

```
<form action="http://www.infoiasi.ro/cgi-bin/max.cgi"
      method="GET">
  <p>Introduceți două numere:
  <input type="text" name="nr1" />
  <input type="text" name="nr2" />
  </p>
  <p><input type="submit" value="Află maximul" /></p>
</form>
```

invocare dintr-un formular interactiv – **GET** sau **POST**

cgi: invocare

URL special
cazul GET

cgi: invocare

Pentru fiecare câmp al formularului, se generează o pereche **nume_câmp=valoare** delimitată de **&** ce va fi adăugată URL-ului unde e stocat programul

<http://www.infoiasi.ro/cgi-bin/max.cgi?nr1=7&nr2=4>

cgi: invocare

Exemple concrete:

<http://usabilitygeek.com/?s=design+web>

<https://www.youtube.com/watch?v=hEzmy93zr0Y#t=540>

<https://twitter.com/search?q=web%20development&src=typd>

<https://developer.mozilla.org/search?q=ajax&topic=firefox-os>

acest URL este codificat – *URL encoding*

revezi
primul curs

cgi: invocare

Serverul va invoca *script*-ul CGI pasându-i datele
la intrarea standard
sau
via variabile de mediu

cgi: invocare

Procesarea datelor prin metoda **GET**

date disponibile în variabila de mediu **QUERY_STRING**

cgi: invocare

Procesarea datelor prin metoda **POST**

datele vor fi preluate de la *stdin*, lungimea în octeți a acestora fiind specificată de variabila **CONTENT_LENGTH**

cgi: invocare

Procesarea datelor prin metoda **GET** și/sau **POST**

folosind servere de aplicații ori *framework*-uri,
acestea vor fi încapsulate în structuri de date specifice

ASP.NET (C#) – clasa **HttpRequest**

PHP – tablouri asociative **\$_GET[]** **\$_POST[]** **\$_REQUEST[]**

Play! (Java, Scala) – **play.api.mvc.Request**

Node.js (JavaScript) – **http.ClientRequest**

GET vs. POST

Metoda **GET** se folosește pentru generarea de reprezentări ale resurselor cerute

e.g., documente HTML, imagini JPEG, fluxuri de știri Atom/RSS, arhive în format ZIP etc.

starea serverului nu trebuie să se modifice

GET vs. POST

Metoda **GET** se folosește pentru generarea de reprezentări ale resurselor cerute

accesând datele prin GET, utilizatorul poate stabili un *bookmark* pentru acces ulterior la o resursă Web (folosind URL-ul reprezentării resursei generate)

e.g., <https://duckduckgo.com/?q=web+programming&ia=videos>

GET vs. POST

Metoda **POST** se utilizează atunci când datele transmise serverului au dimensiuni mari (*e.g.*, conținut de fișiere ce a fost transferat prin *upload*) sau sunt „delicate” – exemplu tipic: parole

GET vs. POST

Metoda **POST** se utilizează atunci când datele transmise serverului au dimensiuni mari (*e.g.*, conținut de fișiere ce a fost transferat prin *upload*) sau sunt „delicate” – exemplu tipic: parole

de asemenea, când invocarea programului poate conduce la modificări ale stării pe server: adăugarea unei înregistrări, alterarea unui fișier,...

cgi: suport

Serverul Web trebuie să ofere suport pentru invocarea de *script*-uri CGI

de exemplu, la nivelul serverului Apache se utilizează modulul **mod_cgi**

cgi: ssi

Script-urile CGI pot fi invocate direct dintr-un document HTML via *SSI* (*Server Side Includes*)

<http://www.ssi-developer.net/ssi/>

Apache: <http://httpd.apache.org/docs/trunk/howto/ssi.html>

Nginx: http://nginx.org/en/docs/http/nginx_http_ssi_module.html

cgi: fastcgi

FastCGI

alternativă la CGI focalizată asupra performanței

www.fastcgi.com

exemplificări:

suport pentru diverse limbaje (D, PHP, Python, Ruby,...)
și servere (Apache, IIS, Lighttpd, Nginx etc.)

www.fastcgi.com/drupal/node/5

Există o manieră prin care se pot stoca
– temporar –, la nivel de client (*browser*),
date trimise de aplicația Web de pe server?

cookie-uri

Mecanism standard ce permite ca un server Web să plaseze date pe calculatorul-client (la utilizator), prin intermediul *browser*-ului, pentru ca, ulterior, navigatorul să returneze acele date aceluiasi server

cookie-uri

Mijloc persistent de stocare a datelor pe mașina clientului Web cu scopul de a fi apoi accesate de un program rulând pe server

cookie-uri: utilizări

Memorarea preferințelor fiecărui utilizator

exemple tipice:

opțiuni vizând interacțiunea – temă vizuală
(*e.g.*, cromatică), preferințe lingvistice etc.

localizare geografică, interese privind cumpărăturile

...

cookie-uri: utilizări

Completarea automată a formularelor

folosirea valorilor introduse anterior de utilizator
în anumite câmpuri

cookie-uri: utilizări

Monitorizarea accesului la o resursă Web

aspect de interes:

Web analytics

colectarea de informații despre clienți
(platformă hardware, *browser*, rezoluție etc.)

cookie-uri: utilizări

Monitorizarea accesului la o resursă Web

aspect de interes:

user tracking

monitorizarea comportamentului utilizatorului

► inițiativa *Do Not Track* – <http://donottrack.us/>

cookie-uri: utilizări

Stocarea informațiilor de autentificare

e.g., reținerea datelor privitoare la contul utilizatorului
în contextul comerțului electronic

cookie-uri: utilizări

Starea tranzacțiilor în cadrul unei aplicații Web

e.g., starea coșului de cumpărături
în cadrul unui magazin virtual (*e-shop*)

cookie-uri: utilizări

Managementul sesiunilor Web

cookie-uri: tipuri

Cookie-uri persistente

nu vor fi distruse la închiderea navigatorului Web, ci vor fi memorate într-un fișier, perioada lor de viață fiind stabilită de creatorul *cookie*-urilor

cookie-uri: tipuri

Cookie-uri nepersistente

dispar la închiderea *browser*-ului

cookie-uri

Un *cookie* poate fi considerat ca fiind o variabilă a cărei valoare este vehiculată via HTTP între server (aplicația) Web și client (*browser*)

cookie-uri

Un *cookie* poate fi considerat ca fiind o variabilă a cărei valoare este vehiculată via HTTP între server (aplicația) Web și client (*browser*)

constă dintr-o pereche *nume=valoare*

valoarea este un șir de caractere *URL-encoded*

cookie-uri

Datele referitoare la un *cookie* vor fi recepționate de navigator care menține o listă de *cookie-uri* aparținând serverului care le-a trimis

cookie-uri

Un *cookie* este trimis unui client
folosind câmpul **Set-Cookie**
dintr-un antet al unui mesaj de răspuns HTTP

cookie-uri

Set-Cookie: *nume=valoare*; expires=*data*; path=*cale*;
domain=*domeniu*; secure

cookie-uri

Set-Cookie: *nume=valoare*; expires=*data*; path=*cale*;
domain=*domeniu*; secure

expires – indică data și timpul
când *cookie*-ul va expira, iar clientul Web îl va distruge

cookie-uri

Set-Cookie: *nume=valoare*; expires=*data*; path=*cale*;
domain=*domeniu*; secure

domain – semnifică numele simbolic al serverului Web
care a generat *cookie*-ul

cookie-uri

```
Set-Cookie: nume=valoare; expires=data; path=cale;  
            domain=domeniu; secure
```

path – specifică un subset de URL-uri
din domeniul corespunzător unui *cookie*

diferențiază aplicații multiple existente pe același server

cookie-uri

Set-Cookie: *nume=valoare*; expires=*data*; path=*cale*;
domain=*domeniu*; secure

secure – indică faptul că acest *cookie* va fi transmis doar în cazul în care canalul de comunicație este „sigur”
(via HTTPS)

Search:

The following cookies are stored on your computer:

Site	Cookie Name
■ windowsazure.com	
□ windowsazure.com	geoc
▶ windowsphone.com	
▶ wired.com	
▶ wireframe.cc	
■ wordpress.com	
□ wordpress.com	wordpress
□ wordpress.com	wordpress
□ wordpress.com	wordpress_logged_in
□ wordpress.com	wordpress_sec
□ wordpress.com	wordpress_sec
□ wordpress.com	anonymous_stats

Name: wordpress

Content: busaco%7C1487146849%7C6c33c84ffb5bfe7923

Domain: .wordpress.com

Path: /wp-content/plugins

Send For: Any type of connection

Expires: Wednesday, 15 February, 2017 10:20:50

Remove Cookie

Remove All Cookies

Close

cookie-uri

Un *cookie* este transmis înapoi de la client spre serverul Web doar dacă îndeplinește toate condițiile de validitate

se potrivesc domeniul,
calea (virtuală) de directoare, timpul de expirare
și securitatea canalului de comunicație

cookie-uri

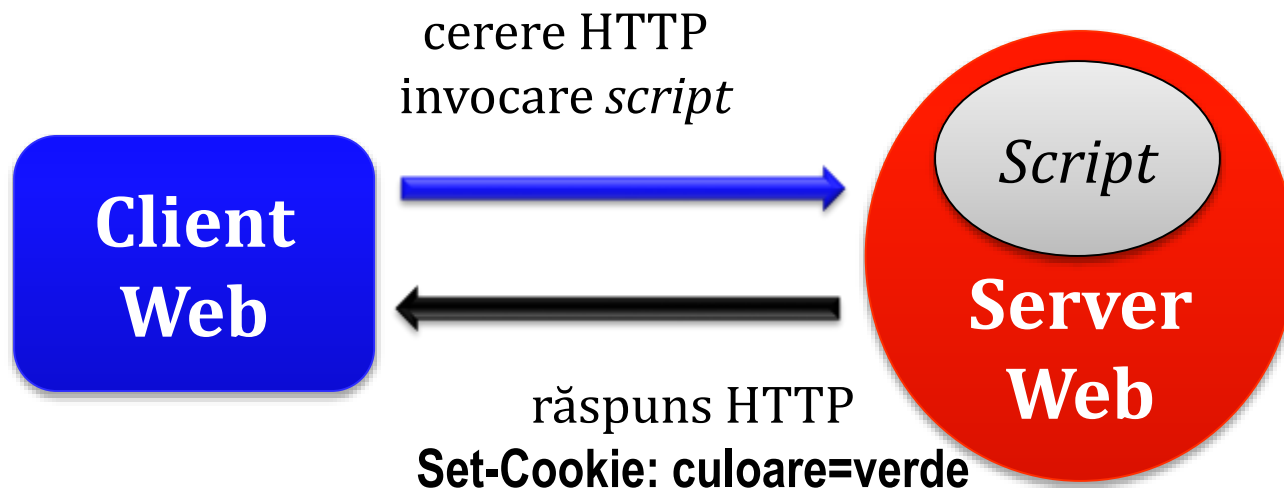
Serverul va primi de la client,
în antetul unui mesaj HTTP, o linie de forma:

Cookie: nume1=**valoare1**; nume2=**valoare2**...

lista *cookie*-urilor ce respectă condițiile de validitate

cookie-uri

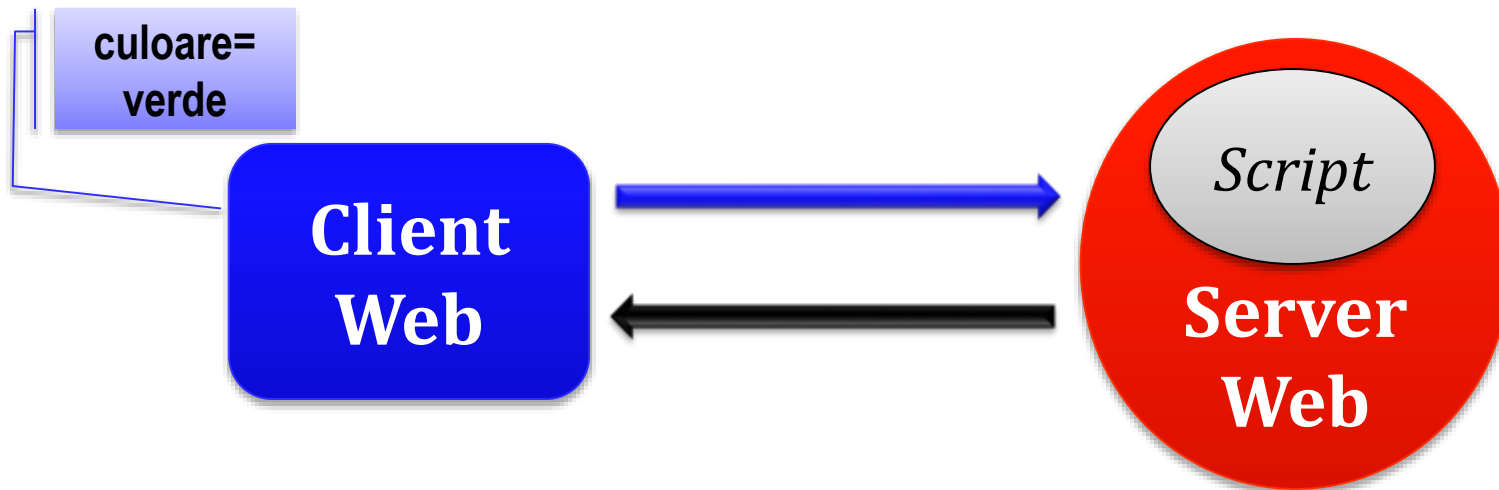
Invocarea *script*-ului conduce la returnarea unei reprezentări + setarea de *cookie*-uri

cookie-uri

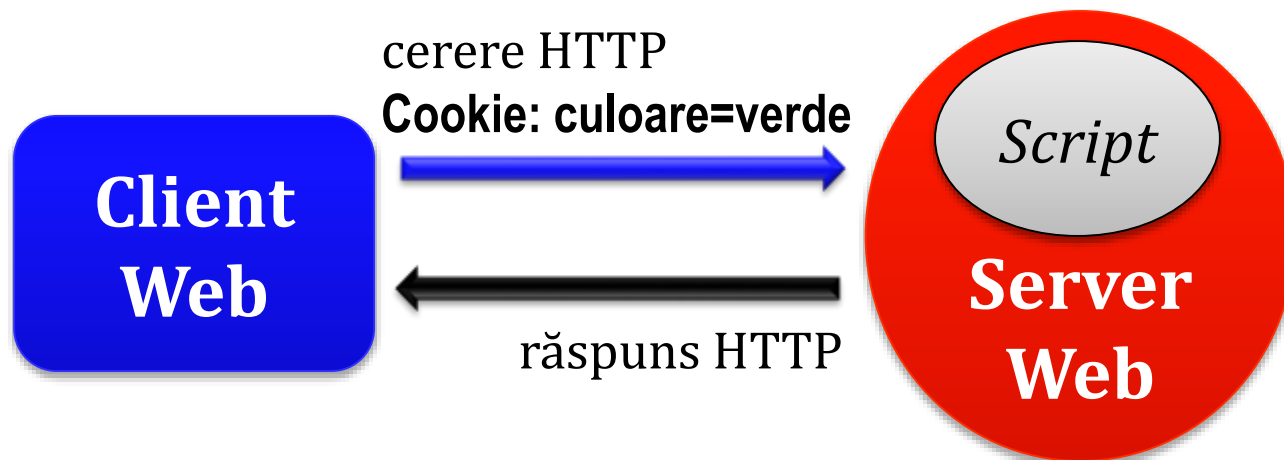
Cookie-urile – persistente sau nu – sunt memorate la nivel de *browser*

cookie-uri persistente stocate în fișiere sau baze de date (SQLite)

cookie-uri

Următorul acces la *script* se face cu transmiterea
cookie-urilor spre server
conform condițiilor de validitate

cookie-uri: creare

Exemplu – pentru CGI, folosind bash:

```
#!/bin/bash  
echo "Set-Cookie: culoare=verde; path=/  
      expires=Mon, 25-May-2015 00:33:00 GMT"  
...
```

cookie-uri: creare

Exemplu în cazul PHP – funcția **setcookie ()**

```
<?php
    setcookie ("alta_culoare", "albastra");
    echo "Un cookie de culoarea " . $_COOKIE["alta_culoare"];
?>
```

cookie-uri: expirare

Se anulează valoarea și timpul,
eventual anulându-se și celelalte atribute ale *cookie*-ului

exemplu – pentru PHP:

```
<?php  
    setcookie ($nume_cookie, "", 0, "/", "", 0);  
?>
```

cookie-uri: consultare

Cookie-urile se regăsesc în câmpul din antetul unui mesaj vehiculat via protocolul HTTP

HTTP_COOKIE

cookie-uri: consultare

Cazul PHP

cookie-ul e specificat (accesat) ca variabilă:

`$_COOKIE` `['nume_cookie']`

tablou asociativ

cookie-uri: consultare

Exemplu pentru CGI – *script* Perl

```
@cookieuri = split (/;/, $ENV{'HTTP_COOKIE'});  
foreach $pereche (@cookieuri) {  
    ($nume, $val) = split (/=/, $pereche);  
    $cookie{$nume} = $val; # tablou asociativ  
}  
$fundal = $cookie{'alta_culoare'};
```


cookie-uri: manipulare

Pentru ASP.NET: proprietatea **Cookies**
a colecției **HttpCookieCollection**
(vezi **HttpRequest** și **HttpResponse** din **System.Web**)

```
HttpCookie vizita = new HttpCookie ("ultima_vizita");  
DateTime timp_curent = DateTime.Now;  
vizita.Value = timp_curent.ToString ();  
vizita.Expires = timp_curent.AddHours (24); // expiră peste 1 zi  
Response.Cookies.Add (vizita);
```

cookie-uri

Alte informații de interes sunt disponibile în
RFC 6265

HTTP State Management Mechanism

<http://tools.ietf.org/html/rfc6265>

Cum identificăm cereri succesive
formulate de aceeași instanță a clientului?

preliminarii

HTTP este un protocol *stateless*,
neputând oferi informații dacă anumite cereri
succesive provin de la același client
(eventual, de la aceeași instanță a navigatorului)

preliminarii

Apare necesitatea de a prezerva anumite date
de-a lungul mai multor accesări înrudite

preliminarii

Apare necesitatea de a prezerva anumite date de-a lungul mai multor accesări înrudite

exemple:

starea coşului de cumpărături,
formulare Web completate în mai mulţi paşi,
paginarea conţinutului,
starea autentificării utilizatorului
etc.

sesiuni

Orice vizitator al sitului va avea asociat un identificator unic – **session ID (SID)**

stocat într-un *cookie*

(*e.g.*, ASP.NET_SessionId, PHPSESSID, session-id, _wp_session)

ori

propagat via URL

sesiuni

Orice vizitator al sitului va avea asociat un identificator unic – **session ID (SID)**

astfel, se pot identifica vizite (cereri) consecutive realizate de același utilizator

sesiuni

Unei sesiuni i se pot asocia diverse variabile

ale căror valori vor fi menținute (păstrate)
între accesări consecutive – *e.g.*, înrudite –
din partea aceleiași instanțe
a clientului (*browser*-ului) Web

sesiuni

O sesiune se poate înregistra (iniția) implicit sau explicit, în funcție de serverul de aplicații ori de configurația prestabilită

sesiuni

O sesiune se poate înregistra (iniția) implicit sau explicit, în funcție de serverul de aplicații ori de configurația prestabilită

uzual, informațiile despre sesiuni sunt stocate persistent la nivel de server via servere de baze de date

- *e.g.*, DynamoDB, Memcached, PostgreSQL, Redis,... – ori în cadrul sistemului de fișiere

GET / HTTP/1.1

Host: plus.google.com

User-Agent: Mozilla/5.0 ... Firefox/35.0

Accept: text/html,application/xhtml+xml;q=0.9,*/*;q=0.8

Accept-Language: en-us,en;q=0.5

Accept-Encoding: gzip, deflate

Cookie: **PREF**=ID=d7ab9cd8e5e1f17d:U=213249fe7b4fe3ea:....;

SID=DQABANMAAAC5eFmWHrrpw203...iK4g;

HSID=AlJExygxk_sNdOlAX;

SSID=ATkVPS5BM3xEjGwXZ;

APISID=cXJw6EX3K_WAUyDd/A9wP-XcSkrjWocGEe;

SAPISID=B13Zj7NiRE23qoe4/AlVGLP6D5ckMamKjz;

OTZ=1136908_48_48_123900_44_436380;

SS=DQABANMAAADjUh...MKA;

ULS=EgYKBBICZW4YuLGa-gQ

cookie-uri (stocând inclusiv informații despre sesiunea curentă) într-o cerere GET

HTTP/1.1 200 OK

Set-Cookie: **SID=DQABANMAAAC5eFmWHrrpw203...iK4g;**
Domain=.google.com;
Path=/;
Expires=Mon, 02-Mar-2025 13:24:40 GMT

Content-Type: text/html; charset=utf-8

Content-Encoding: gzip

Date: Fri, 20 Feb 2015 13:24:40 GMT

Server: GSE

<!DOCTYPE html>

...

răspunsul HTTP incluzând
setarea *cookie*-ului privitor la sesiunea Web

sesiuni: programare

În cazul CGI, managementul sesiunilor cade în responsabilitatea programatorului

nu există o manieră standardizată de gestionare a sesiunilor Web

sesiuni: programare

PHP: funcțiile `session_start()`, `session_register()`, `session_id()`, `session_unset()`, `session_destroy()`

```
<?php
session_start (); // inițiem o sesiune
if (!isset ($_SESSION['accesari'])) {
    $_SESSION['accesari'] = 0; } else {
    $_SESSION['accesari']++; }
?>
```


variabila
accesari atașată
sesiunii

detalii la <http://php.net/manual/en/book.session.php>

sesiuni: programare

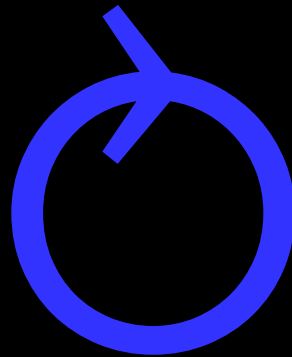
Folosind un server de aplicații ori un *framework*, managementul *cookie*-urilor și sesiunilor e simplificat

diverse exemplificări:

clasa `HttpSession` (ASP.NET), interfața `HttpSession` (*servlet*-uri Java),
`HTTP::Session` (Perl), `session` (oferit de Flask – *framework* Python),
`HttpFoundation` (componentă Symfony – *framework* PHP),
clasa `SessionComponent` (CakePHP), `session` (tablou Ruby on Rails),
`play.mvc.Http.Cookie` (Play! pentru Java/Scala),
`cookie-parser` și `express-session` (module Node.js pentru Express)

rezumat

protocolul HTTP + arhitectura serverelor Web
cookie-uri și sesiuni Web

HTML, CSS, SVG, WebGL etc.

View

la nivel client(i) Web

SQL, NoSQL, XML (XQuery), RDF,...

Model

stocare persistentă

servere de aplicații, *framework*-uri

Controller

aplicație Web la nivel de server

episodul viitor: **programare Web**

servere de aplicații Web, arhitectura aplicațiilor Web